

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

В статті досліджено складові процесу формування інвестиційної концепції підприємств як динамічного базису розвитку.

Ключові слова: управління інвестиційною привабливістю, інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал, інвестиційна активність.

В статье проведено исследование составляющих процесса формирования инвестиционной концепции предприятий как динамического базиса развития.

Ключевые слова: управление инвестиционной привлекательностью, инвестиционный климат, инвестиционный потенциал, инвестиционная активность.

Постановка проблеми. Залучення інвестицій для розвитку вітчизняних авіапідприємств на сьогодні є стратегічним завданням підвищення конкурентоспроможності української економіки. Гарантією стабільного розвитку підприємства в інвестиційному процесі є якісно проведений передінвестиційний етап як результат реалізації функції стратегічного аналізу, планування, контролінгу складного та динамічного інвестиційного процесу. Зазначене обумовлює актуальність наукових досліджень щодо взаємодії складових інвестиційного процесу як на стадіях передінвестиційного етапу, так і реалізації інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогоднішня наукова економічна думка значну увагу приділяє розвитку та удосконаленню економічного аналізу процесу залучення інвестицій, оцінці принципів та підходів стратегічного управління в цьому процесі [1-6; 8; 9] та розробленню ефективних підходів до оцінки інвестиційної привабливості (ІП) підприємства як фактора його стійкого розвитку [1; 3; 5; 6].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Суттєвою умовою забезпечення ефективного управління ІП підприємств є теоретико-методологічне обґрунтування підходу щодо визначення механізму формування ІП, що не в достатній мірі досліджено в науковій літературі.

Мета статті. Досягнення інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств забезпечується проведенням якісної оцінки ІП підприємств як складової інвестиційного процесу. Тому її проведення на системних засадах шляхом розроблення концептуальної інвестиційної концепції забезпечить не тільки статичний кон'юнктурний зріз ринкової інформації, а і проактивне управління динамікою розвитку об'єкту дослідження.

Виклад основного матеріалу. В результаті проведених досліджень було виявлено, що в країнах з сучасною ринковою економікою сформована практика застосування різних методів оцінки ІП підприємств, які

використовують великий арсенал інструментів. Актуальним напрямком таких оцінок є пошук інтегрованих критеріїв, заснованих на системному порівнянні ефективності інвестицій у різні проекти [1, с.36].

В даному дослідженні будемо спиратись на найбільш нейтральне визначення ІІ. Наприклад, таке визначення надане Ю.Б. Тереховичем як ІІ об'єкту - це інтегральна характеристика діяльності об'єкту (країни, району, міста, компанії, проекту і т. д.), що викликає комерційний або інший інтерес у потенційного інвестора [2, с. 244]. Крім того, на нашу думку, досліджуючи ІІ підприємства також доцільно врахувати такі особливості ІІ:

1) це є іманентна економічним системам об'єктивна властивість, яка, з одного боку, характеризує ступінь відповідності системи (об'єкта інвестування) інтересам інвестора (суб'єкта інвестування), а з іншого - формується як відображення безлічі типових мотивацій, інтересів більшості потенціальних інвесторів на відкритому ринку в умовах конкуренції, коли всі інвестори діють раціонально, будучи забезпеченими всією необхідною інформацією [3, с. 144];

2) у загальному розумінні оцінка привабливості об'єкту інвестування повинна ґрунтуватися на об'єктивних характеристиках, що відносяться до напряму вкладення, і на суб'єктивних, властивих конкретному інвесторові. Як правило, об'єктивні характеристики аналізуються у вигляді конкретних показників, а суб'єктивні - у вигляді нормативних рівнів, критеріїв оптимальності тощо [4, с. 72];

При цьому Н.М. Якупова та Г.Р. Ярулліна підкреслюють, **що** однією з головних проблем в управлінні економічними системами є необхідність постійного підвищення їх ІІ. Будь-яке рішення з приводу підвищення рівня ІІ економічних систем являє собою процес перетворення інформації в дії. ІІ можна розглядати як економічну величину, що володіє властивостями багатofакторності, латентності, неадитивності, емерджентності і відрізняється неоднозначністю інтерпретації [3, с.144].

Три напрямки в тлумаченні цієї категорії пропонує виділити Р.А. Ростіславов: на засадах цілей інвестора; на засадах співвідношення доходності і ризику; на засадах сукупності різних чинників. В сукупності чинників пропонується ідентифікувати окремо:

1. Зовнішні чинники. Відносяться ті, які чинять опосередковану дію на ІІ підприємства, тобто ті чинники, на які підприємства не здатне здійснювати прямої дії. Р.А. Ростіславов виділяє три групи чинників: ІІ країни, ІІ регіону, ІІ галузі [5].

Для врахування мезо та макро рівнів зовнішнього середовища підприємства доцільно, на нашу думку, врахувати пропозиції Ю.В. Нароліної, що усі методи і підходи оцінки ІІ регіону можуть бути розглянуті

у межах чотирьох підходів: на основі засадничого чинника; на основі обліку цілого ряду чинників; на основі бальної оцінки; тлумачення ІП як агрегованого показника. Для оцінки ІП на рівні регіону доцільно використати наступні критерії: оцінка рівня економічного розвитку регіону; оцінка рівня інвестиційної інфраструктури в регіоні; демографічна характеристика регіону; оцінка рівня розвитку ринкових стосунків; оцінка міри безпеки інвестиційної діяльності в регіоні [6].

2. Внутрішні чинники. Чинять пряму дію на ІП підприємства і можуть контролюватися підприємством. Кількість внутрішніх чинників не є лімітованою, а вибір основних чинників або груп чинників залежить від переваг і цілей інвестора. У результаті комплексного дослідження Р.А. Ростіславов пропонує виділяти сім основних груп: виробничі чинники, фінансове положення, якість менеджменту, інвестиційна і інноваційна діяльність, що проводиться на підприємстві, ринкова стійкість, а також юридичні чинники [5].

Інструменти аналізу, вимірювання та оцінки ІП повинні повною мірою враховувати особливості останньої як економічної величини і відповідати таким основним вимогам:

- ґрунтуватися на виділенні різнорідних кількісних і якісних показників ІП на базі аналізу та відбору її істотних факторів з використанням відкритої та доступної потенційним інвесторам інформації;
- забезпечувати можливість відображення пріоритетів і уявлень інвестора-аналітика в процесі вимірювання та оцінки ІП;
- виходити із загальноприйнятих суджень про необхідність підвищення ІП та визначаючих її показників в довгостроковій перспективі;
- забезпечувати неадитивність згортки і агрегування спостережуваних показників ІП в процесі її вимірювання та оцінки;
- забезпечувати взаємозв'язок, порівнянність і методологічну єдність підходів до вимірювання та оцінки ІП економічних систем різного рівня [3].

Складність визначення єдиного методологічного підходу до формування управління ІП підприємств, на нашу думку, визначається складністю взаємної динаміки якісних змін підприємства та зовнішнього середовища, відмінностями природи різних бізнес-середовищ, що призводить до змін важливості окремих факторів конкуренції. Пропонована нами модель механізму розвитку ІП підприємства наведено на рис.1.

У моделі на рис.1 враховано, що інвестиційний клімат (ІК): це сукупність політичних, економічних, соціальних і юридичних умов, що сприяють інвестиційному процесу; має відповідати балансу інтересів інвестора і одержувача інвестицій. ІК містить такі складові:

– інвестиційний потенціал, як сукупність інвестиційних ресурсів (об'єктивних економічних, соціальних і природно-географічних чинників тощо), що становлять ту частину накопиченого капіталу, яка представлена на інвестиційному ринку у формі потенційного інвестиційного попиту, що є здатним і має можливість перетворитися на реальний інвестиційний попит, який забезпечить реалізацію матеріальних, фінансових і інтелектуальних потреб відтворення капіталу;

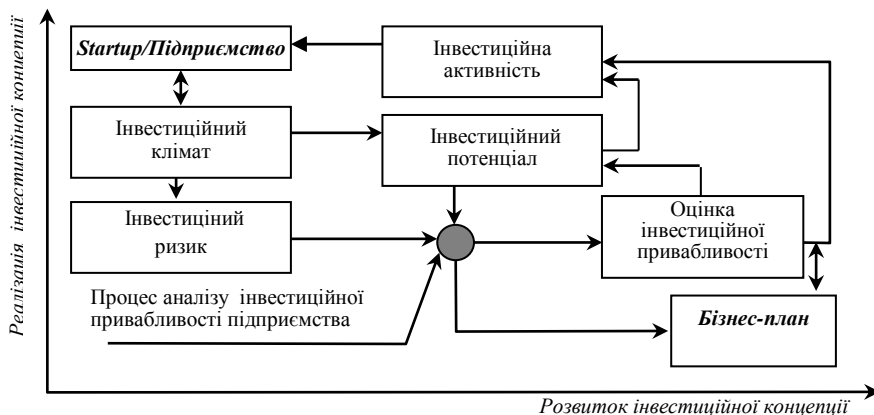

Рисунок 1. Концептуальна модель механізму розвитку інвестиційної привабливості підприємства

– інвестиційний ризик, як вірогідність неповної реалізації інвестиційного потенціалу, зважаючи на наявність в ньому негативних умов інвестиційної діяльності, що формують вірогідність втрати інвестицій або доходу від них [9; 10]. При тлумаченні цих понять різні дослідники розглядають такі підходи: 1) ІП та ІК є тотожні поняття, 2) ІК є більш ємним поняттям відносно ІП, 3) ІП є результируючий показник ІК. При цьому В. В. Литвинова, досліджуючи зазначені підходи, звертає увагу: інвестиційна активність є причиною ІП; ІК не тотожний ІП, оскільки перший є довготерміною характеристикою сфери інвестування, яка впливає на «дозрівання» інвестиційного рішення, а остання є характеристика сфери інвестування, яка містить суб'єктивність оціночного судження інвестора [10].

У процесі формування інвестиційної концепції на основі початкових передумов можна сформулювати лише укрупнену ідею інвестиційного проекту (сферу дій, напрям, в якому такий проект слід розробляти), а якщо йдеться про вже існуюче підприємство, то круг його інвестиційної концепції значною мірою зумовлений галузевим профілем, накопиченим досвідом завоювання ринку, кваліфікацією персоналу тощо [7, с. 31 – 32]. Тут сутність

підготовки інтегрованої економічної інформації зводиться до перетворення за певною методикою техніко - технологічної інформації і зовнішньої інформації в економічну за проектом створення виробничого об'єкту, тобто у дохід, інвестиційні витрати, поточні витрати, прибуток тощо [8, с.149].

Висновки. Підсумовуючи наведене, зазначимо, що формування інвестиційної привабливості підприємства відбувається в наслідок процесів, які виникають як результат дії інвестиційного механізму, концепцію якого запропоновано в дослідженні. Оцінку інвестиційної привабливості доцільно розглядати в цьому механізмі як важливу казуальну та динамічну складову розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Пунда О.В. Особливості оцінки інвестиційної привабливості підприємств / О.В. Пунда// Інноваційно-інвестиційні проблеми розвитку економіки України: III всеукраїн. наук.-практ. конф., 11 грудня 2014 р.: тези доп. – К.: НАУ, 2014. – С. 36
2. Терехович Ю.Б. Основы формирования фактора инвестиционной привлекательности объекта / Ю. Б. Терехович // Ярославский педагогический вестник – № 3(60). –2009. – С. 243 – 247
3. Якупова Н.М. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия как фактора его устойчивого развития / Н.М. Якупова, Г.Р. Яруллина. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-investitsionnoy-privlekatelnosti-predpriyatiya-kak-faktora-ego-ustoychivogo-razvitiya>
4. Тарелкин А.А. Особенности определения инвестиционной привлекательности предприятий реального сектора экономики и управления этим процессом в условиях финансового кризиса / А.А. Тарелкин // Самарский государственный университет – №4 (110). – 2010 – С. 71 – 76
5. Ростиславов Р.А. Инвестиционная привлекательность предприятия и факторы, влияющие на неё. / Р.А. Ростиславов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/investitsionnaya-privlekatelnost-predpriyatiya-i-factory-vliyaushchie-na-nee>
6. Наролина Ю.В. Методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности АПК региона / Ю.В. Наролина // Научные ведомости БелГУ – №3(34). – 2007. – С. 209 – 215
7. Липсиц И.В. Экономический анализ реальных инвестиций./ И.В., Липсиц, В.В. Коссов — М. : Экономистъ, 2004. — 347 с .
8. Ример М.И Экономическая оценка инвестиций / М.И.Ример, А.Д. Касатов, Н.Н. Матиенко. – СПб.: «Питер», 2008. - 480 с.
9. Т.А. Алхасов Анализ инвестиционного потенциала и инвестиционного риска региона // Управление экономическими системами. — 2013. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uecs.ru/logistika/item/2379-2013-09-26-10-31-01>
10. Литвинова В. В. Теоретические и методологические аспекты оценки инвестиционного климата региона [Текст] / В. В. Литвинова // Молодой ученый. — 2011. — №4. Т.1. — С. 161-169. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.moluch.ru/archive/27/3028/>

EVALUATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS AS A COMPONENT OF ITS MANAGEMENT DEVELOPMENT

As a result of studies found that in countries with modern market economy established practice various methods of investment appeal of firms with a large arsenal of tools.

The complexity of determining fixes not single methodological approach to the formation of investment attractiveness management, we believe that mutual dynamics determined by the complexity of the enterprise and qualitative changes of the environment, natural differences of various business environments, leading to changes in the importance of individual factors of competition.

Taken together factors proposed to identify separately: 1) The external factors. Are those that have the indirect effect on the investment attractiveness of the company; 2) The internal factors. Exert a direct effect on the investment attractiveness of the company and can be controlled now. Number of internal factors is not limited, and the choice of the main factors or groups of factors depends on investor preferences and goals.

The structure of the investment process of forming the concept of enterprises established their relationship as synthesized structure dynamic basis for managing investment attractiveness of Formation of investment attractiveness is the result of a separate mechanism is proposed as a concept explored (management by investment attractiveness, investment climate, investment potential, investment activity). Therefore, we model the investment of the company is shown in Fig. The evaluation of investment attractiveness should be considered in this mechanism as an important dynamic component.

In the process of investment concepts from elementary preconditions can be formulated only enlarged the idea of the project (scope of action, the direction in which this project should be developed), and in the case of an existing company, the range of its investment concept is largely due account industry gained market penetration experience, qualifications of staff training, etc. Here the essence of integrated economic information is reduced to a certain transformation technique techno-technological information and external information in the project creating economic facilities, income, investment costs, operating costs, income and so on. We note that the formation of investment attractiveness is a result of processes that occur as a result of the investment mechanism is proposed in the concept explored.

Keywords: management by investment attractiveness, investment climate, investment potential, investment activity.